

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА»**

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В5 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 5**

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Художня культура» є важливим компонентом циклу нормативних дисциплін та нерозривно поєднана з багатьма нормативними та вибірковими складовими навчального процесу.

КОМПЕТЕНТНОСТІ.

У межах цього курсу здобувачі освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» формують інтегральну, загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво».

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої /педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Для здобувачів на основі базової середньої освіти: кількість кредитів ЄКТС — 3, Курс I, Семестр II, загальний обсяг — 90 годин, з них лекційних — 42 години, самостійних — 48 годин. Для здобувачів на основі повної загальної середньої освіти: кількість кредитів ЄКТС — 3, Курс I, Семестр II, загальний обсяг — 90 годин, з них лекційних — 42 години, самостійних — 48 годин.

МЕТОЮ навчальної дисципліни «Художня культура» є вивчення навчальної дисципліни «Художня культура» - формування системи ключових, міжпредметних і предметних мистецьких компетентностей у процесі пізнання, інтерпретації, творення, оцінювання мистецтва.

В курсі дисципліни «Художня культура» протягом навчання у здобувачів освіти розвиваються формування наукового світогляду, формування культури мислення та пізнання, набуття навичок науково аналізу, набуття навичок духовного самовдосконалювання, свідоме застосування в професійній діяльності культурологічної методології та знань, виховання творчої особистості, яка має високий рівень культури, громадянську відповідальність, національну гідність, патріотизм, виховання активної життєвої позиції.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

Після закінчення курсу здобувач фахової передвищої освіти повинен вміти:

РН 7 Використовувати відповідні інформаційні, технічні, цифрові ресурси для запису та/або аранжування музичних композицій, розробки музично-інформаційних презентацій, опрацювання нотного тексту.

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РН 16 Дотримуватися загальних вимог щодо авторських та суміжних прав, захисту персональних даних, правил розповсюдження інформації.

РН 17 Презентувати результати власної мистецької діяльності з метою забезпечення особистісної конкурентоспроможності на ринку праці.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ

Нормативна навчальна дисципліна «Художня культура» вивчається у другому семестрі першого курсу та є складовою частиною циклу професійної та практичної підготовки фахівців.

Дана навчальна дисципліна є основою для обов'язкових фахових дисциплін («Фах», «Історія музики», «Аналіз музичних творів», «Оркестровий клас/Хоровий клас», «Клас ансамблю», «Курс підготовки сучасного педагога», «Педагогічна практика» тощо).

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Художня культура» реалізується у вигляді лекційних занять та самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти. Протягом періоду вивчення дисципліни «Художня культура» застосовуються наступні напрямки роботи: написання конспекту з дисципліни «Художня культура», підготовка доповіді на обрану здобувачем тему, презентація доповіді іншим здобувачам та відповіді на питання за темою доповіді.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Метод групового навчання; опрацювання дискусійних питань; інформаційно-узагальнюючий метод, пояснення, демонстрація, збирання інформації, інтегративний метод, мотиваційні методи, метод міжпредметних зв'язків, метод проблемного пошуку.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет культурології, як науки про культуру.

Культуровий простір та зв'язки. Вплив соціального і технічного прогресу на духовну культуру.

Предмет культурології як науки про культуру. Суть і сутність культури. Методологічні підходи до вивчення поняття «культура». Функції культури. Типи культури. Види культури. Форми культури. Концепції культури. Розуміння культури як соціального процесу. Поняття «культура» і «цивілізація». Культурна єдність людини і природи.

Тема 2. Походження та головні етапи розвитку культури. Виникнення мистецтва.

Походження і головні етапи розвитку культури. Генеза культури, мова культури. Функції мистецтва. Види мистецтва. Походження мистецтва. Первісна епоха та її місце в історії людства. Натурфілософія як основа світосприйняття первісної людини. Розвиток матеріальної культури та еволюція мистецтва. Найдавніші релігійні вірування (тотемізм, фетишизм, анімізм, магія).

Тема 3. Культура Стародавнього Сходу.

Стародавні цивілізації IV-III тис. до н. е. на території Передньої Азії, Середньої Азії та Північно-Східної Африки: Вавілон, Шумер, Єгипет та ін.. Вплив географічних чинників на процес зародження, становлення й розвиток цивілізацій. Шумеро-Вавилонська культура та її особливості. Епос "Сказання про Гільгамеша". Вавилонська архітектура та скульптура. Особливості асирійського образотворчого мистецтва.

Культура Стародавнього Єгипту. Виникнення єгипетської держави і періодизація культури Стародавнього Єгипту. Наукова думка: медицина, математика, астрономія. Писемність. Особливості світосприймання стародавніх єгиптян: міфологія, архітектура, мистецтво.

Індійська культура. Культура Стародавнього Китаю.

Індійська культура. Повсякденне життя: касти, сім'я та мораль. Мистецтво Індії, архітектура, храми. Культура Стародавнього Китаю. Своєрідність мистецтва – триєдність: каліграфія, поезія, живопис. Велика Китайська стіна. Музична культура Індії та Китаю. Китайська парцеляна. Японський театр Кабукі.

Тема 4. Культура античного світу

Історико-культурний феномен античності. Доісторична Греція і класична Еллада. Наука, виникнення театру, драматургія. Архітектура і мистецтво (скульптори Фідій, Пракситель, Мірон)

Періодизація культури. Вплив християнства на подальший розвиток культури. Система виховання і освіта. Архітектура, мистецтво.

Тема 5. Культура Середньовіччя. Культура Візантії.

Поняття «середнівіки». Гуманісти та романтики про середнівіки. Християнство і культурний процес. Середньовічна культура Західної Європи. Розвиток освіти. Середньовічні університети. Розвиток наук. Романська література. Середньовічний епос: лицарська література, поезія вагантів. Середньовічне західноєвропейське мистецтво. Романський стиль та готика, їх особливості.

Тема 6. Культура епохи Відродження.

Поняття Відродження. Особливості культури епохи Відродження. Народження гуманізму. Пошуки ідеалу соціальної справедливості й свободи. Гуманізм Данте Аліґ'єрі, Франческо Петрарки, Джованні Боккаччо та інших. Гуманізм та Реформація. Ренесансне мистецтво. Італійський живопис та скульптура. Титани італійського відродження: Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Ботічеллі, Тиціан, Тінторетто. “Золоте століття” іспанського живопису (Веласкес, Ель Греко, Гойя). Фламандський і голандський живопис.

Тема 7. Культура Нового часу і Просвітництва.

Культура Реформації і Просвітництва. Поняття Реформації і Просвітництва. Діячі Реформації Ян Гус і Мартин Лютер. Стилі художньої культури: бароко і класицизм. Культура бароко. Стиль бароко. Творчість італійського скульптора Л.Берніні. Живопис Д. Веласкеса, А.Дюрера, М.Караваджо, П.Рубенса. Скульптура бароко, архітектура, рококо, класицизм. Класицизм у живописі, скульптурі, архітектурі. Епоха Просвітництва. Раціоналізм як джерело ідеології Просвітництва. Паркова культура – Версаль. Англійський та японський ландшафтний сад. Європейська музична культура (Бах, Моцарт) італійський скульптор Л. Берніні та його творчість. Іспанський живопис: Д. Веласкес, Ель Греко. Архітектура, скульптура. Драматургія. Паркова культура - Версаль, англійський ландшафтний сад. Європейська музична культура (Бах, Моцарт)

Тема 8. Європейська культура XIX-XX ст..

Промисловий переворот і урбанізація. Філософські системи Г.Гегеля, Ф.Шелінга, І.Канта. Романтизм: причини появи та особливості у художній культурі. Творчість Ф.Шіллера і Й.В.Гете, Д.Байрон, В.Гюґо, Е.Делакруа, Ф.Гойя, В.Скотта. Критичний реалізм. Натуралізм. Імпресіонізм (О.Ренуара, К.Моне, Е.Мане, Е.Дега та ін.)

Модернізм як доба у культурі. Стиль модерн – поєднання традицій східного і західного європейського мистецтва. Італія – батьківщина оперного мистецтва (Дж.Росіні, Дж.Пуччіні, Дж.Верді) Театр Ла Скала. Європейське кіномистецтво (Франція). Кіно США. Діснейленд. Європейська музична культура (Ф.Шопен, Ф.Лист та ін.) Музичні ритми Америки (блюз, джаз, рок, поп музика). Європейський живопис.

Тема 9. Культура Київської Русі.

Культура Київської Русі – видатне явище світової середньовічної культури. Язичницька культура Київської Русі. Запровадження християнства, його вплив на розвиток культури Київської Русі. Володимир Великий, Ярослав Мудрий і культурний розвиток Київської Русі. Діяльність митрополита Іларіона як

просвітника, діяча культури. Писемність, літописи. Література. Архітектура Київської Русі. Народна творчість: епос, календарно-обрядові та родинно-обрядові пісні. Обрядовий пратейт (стародавні народні ігри, свята, ритуали). Образотворче мистецтво: іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра. Музичне мистецтво Київської Русі, нотне крюкове письмо. Театральне мистецтво.

Тема 10. Українська культура XIV-XVII ст.

Україна наприкінці XIV – в першій половині XVст. Особливості української культури у складі Литви і Польщі. Особливості архітектури XIV ст. Образотворче мистецтво. Братства та їх вплив на розвиток культури. Острозька слов'яно-греко-латинська та Києво-Могилянської академії. Виникнення та розвиток друкарства в Україні. І.Федоров. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби (думи, історичні пісні, народна картина «Козак Мамай»).

Тема 11. Українська культура др. п. XVIII-XIX ст.

Умови розвитку української культури другої половини XVII – XVIII ст. Козацькі літописи. “Українське” бароко. Григорій Сковорода – просвітитель, філософ, поет «Сад божественних пісень». Театральне мистецтво. Архітектура й образотворче мистецтво другої половини XVIII ст. Музичне життя України XVIII – XIX ст. (церковний спів, хоровий концерт М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський).

Українське національне-культурне відродження XVIII-XIX ст.

Національні культурні організації і рухи: діяльність “Руської трійці”, Кирило-Мефодіївське товариство. Розвиток української етнографії та фольклористики. Історіографія. Освіта і наука в Україні у першій половині XIX ст.: створення гімназій, ліцеїв, відкриття університетів. Розвиток живопису у першій половині XIX ст.: В.Тропінін, В.Штернберг, Т.Шевченко. Музика (М.Лисенко). Українська драматургія (М.Щепкін, М.Заньковецька). Будівництво в Києві (Андріївська церква, Маріїнський палац), Львові (Собор Св. Юра), Почаївська лавра. «Театр корифеїв».

Тема 12. Українська культура XX ст.

Політичне життя та культурний процес в Україні на п.ХХст.

Відродження української культури в період національно-демократичної революції: освіта, вища школа, наука. Архітектура, образотворче мистецтво. Література і театр. Л.Курбас. Зародження кіномистецтва. О.Довженко.

Тема 13. Національна культура в сучасній Україні. Єдність і взаємозалежність світової та національної культур.

Культура на початку ХХІ ст. Національний характер, свідомість і самосвідомість як феномен культури. Проблеми української культури в контексті світового розвитку. Єдність і взаємозалежність світової та національної культур. Культура української діаспори. О.Архипенко – авангардизм в скульптурі. Міста заповідники. Народне мистецтво. Петриківський розпис. Сучасний драматичний, музичний та ляльковий театр.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вивчення дисципліни передбачає проведення поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться протягом семестру за темами навчальної дисципліни в усній та письмовій формах (есе, презентації, реферати тощо).

Підсумковий контроль проводиться у кінці другого семестру (у формі екзамену) в терміни, що встановлені навчальним планом. Якщо здобувач освіти виконує у встановлений час всі завдання, то підсумковий контроль може мати вигляд суми попередніх результатів.

Самостійна робота здобувачів освіти перевіряється практичним методом та реалізується під час перевірки письмових та усних завдань, передбачених у процесі вивчення тем.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Під час роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин.
- Пропущені лекційні заняття зараховуються шляхом самостійного опрацювання здобувачем освіти деяких завдань (конспект за темою, підготовка доповіді на пропущену тему тощо) із наступною перевіркою за розкладом консультацій викладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Сморжевська О. Навчально-методичний комплекс з предмету «Художня культура в середній школі» для бакалаврів денної форми навчання / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Історичний факультет. Київ, 2021. 46 с.

Додаткова:

1. Бокань В.А. Культурологія: Навч. посіб. Київ: МАУП, 2008.
2. Бокань В.А., Польовий Л.П. Історія культури України: Навч. посіб. Київ: МАУП, 2008.
3. Ваврук М., Гавалюк Р. Художня культура. Світ, 2011. 240 с.
4. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук В.А., Режко В.А. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. Київ: Літера, 2010.
5. Грушевський М.С. Духовна Україна. К., 1994.
6. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст. Київ, 1988.
7. Закович М.М., Зязюн І.А., Семашко О.М. та ін. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2000.
8. Історія української культури / За загал. ред. І.Крип'якевича. Київ: Либідь, 1994.

9. Історія української культури у 5-ти томах. Київ: Наукова думка, 2001 – 2003.
10. Клапчук С.М., Остафійчук В.Ф. Історія української та зарубіжної культури. Київ: Вища школа, Знання, 2009.
11. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу: Підручник. Київ: Либідь, 2000.
12. Левчук Л.Т. та ін. Історія світової культури. Київ: Либідь, 2000.
13. Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. Київ: Либідь, 1995.
14. Мистецтво Київської Русі / Упор. Ю.С. Асєєв. Київ, 1989.
15. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. Київ: Знання, 2000.
16. Тюрменко І.І. Культурологія: теорія та історія культури: навч. посіб. Київ, 2010

Інформаційні ресурси

<http://readbookz.com/book/1/2.html>
<http://library.if.ua/books/1.html>
<http://www.bookz.com.ua/>
<http://ebk.net.ua/Book/religia/zmist.htm>
<http://bukashka.net/books/book68.htm>
<http://uchilka.org.ua/referats.shtml>
<http://mtkp.net/?cat=9>
<http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/46036>
<http://class.ucoz.ua/load/1-1-0-35>
<http://ua.textreferat.com/search.php?cx=001316461663962332942%3Avof8lxdpmik&cof=FORID%3A11&q=%F1%E0%EC%EE%EC%E5%ED%E5%E4%E6%EC%E5%ED%F2&sa=%CF%EE%F8%F3%EA&ie=windows-1251&oe=windows-1251&hl=uk>
<http://jur-books.at.ua/load/18-1-0-241>
<http://books.efaculty.kiev.ua/mrk/3/>
<http://javot.net/mova/sint.htm> ДОВІДНИК З УКР МОВИ
<http://library.biz.ua/index.html>
<http://studentbooks.com.ua/content/view/109/44/1/43/>
<http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/3/document/13document.html>
http://www.djerelo.com/index.php?option=com_content&task=view&id=898&Itemid=77
http://buklib.net/component/option,com_frontpage/Itemid,1/
<http://tourlib.net/lib.htm>
<http://www.ukrcenter.com/Література>